

pedig a diszesebb inicziálékát s miniaturákat ismerteti. A szerzők és címek kettős jegyzéke — külön-külön az európai s keleti szerzőkről — zárja be a fényes kiállítású kötetet, melyet Young dr. arcképe is ékesít.

A jegyzék használhatóságát fokozná, ha a gyűjtemény darabjai nyelvek szerint s ezen belül századok szerint is csoportosítottak volna. Így az áttekintés épen nem könnyű. Σ.

Ed. Zarncke, Leipziger Bibliothekenführer. Leipzig. 1900. Johann Ambrosius Barth. 8-r. VIII, 198 l. Ára 3 M.

A lipcsei egyetem fennállása 500 éves fordulójának emlékére adta ki szerző ezt a csinos kiállítású kötetet, mely az anyag elrendezésében Schwenke és Hortschansky berlini könyvtárkalauzát vette mintául. A sort az általános közkönyvtárak nyitják meg, élükön a 125.000 kötetes városi könyvtárral. E csoportba tartozik még hét népkönyvtár egyenkint 3000—4000 kötettel s három nyilvános olvasóterem. A szaktudományi könyvtárak száma három; ide tartoznak a *Comenius-Stiftung* 146.240 kötetes pedagógiai középponti könyvtára s a méltán híres Peters-féle zenekönyvtár, mely 6357 kötet elméleti s 7280 kötet gyakorlati zeneművet, 2382 szöveggöyvet és 1427 arcképet tartalmaz. A főiskolai könyvtárak csoportjába 62 intézet tartozik. Ezek egy híján mind a jubiláló egyetem szolgálatában állanak. Legjelentékenyebb természetesen az egyetemi könyvtár, mely 550.000 kötet nyomtatványt, 545 drb 1481 előtti ösnyomtatványt és 6500 kötet kéziratot tartalmaz. A könyvtár jelentőségéhez megfelelően bő az az ismertetés, melyet szerző e könyvében kapunk. Ez ismertetés a személyzeti viszonyokra, a nyitvatartás idejére, a használat módjára, a könyvek beszerzésére s a katalógusokra vonatkozó adatokon kívül rövid történeti áttekintést is nyújt az intézet fejlődéséről. Az egyes karokon levő intézetek könyvtárai a következőkép oszlanak meg: a hittudományi karon van 8 könyvtár, a jogtudományin egy, az orvosin 18 s a bölcsészeten 32. — A tudományos intézetek könyvtárai csoportjába három intézet tartozik. Az iskolai könyvtárak száma 75; az egyháziaké 12; a hatóságiaké 6 s az egyesületieké 57. Végül 26 magánkönyvtár is föl van dolgozva. Ez utóbbiak közül Wülker tanár angol irodalmi és nyelvészeti szakkönyvtára érdemel különös említést. A könyvtárak betűrendes név- és tárgymutatói rekesztik be az érdekes kötetet. G—s.

Henri Hymans, *Catalogue des estampes d'ornement faisant partie des collections de la bibliothèque royale de Belgique*. Bruxelles. 1907. Henri Lamertin. 8-r. XIV, 491 l. 8 melléklet.

A belga kormány nagyszabású vállalatot indított meg ezzel a kötettel, mely tárgy szerint csoportosítva dolgozza fel a királyi

könyvtár metszetgyűjteményét s a nyomtatványi osztály idevágó darabjait. Ez az első kötet az iparművészetre vonatkozó műlapokat katalogizálja. A későbbiek az arczsképeket, a viseletet, a történeti képeket stb. fogják földolgozni.

Jelen kötet tárgyi csoportokra osztva nyújtja az anyagot s a tárgyi csoportokon belül stilusok szerint, nem pedig időrendben adja a rövid leírásokat. A szoros időrendet lehetetlenné tette az a tapasztalás, hogy a stilusok változása nem áll be hirtelen, hanem a régi s új irány hosszabb-rövidebb ideig küzd egymással s az újnak győzelme a régi felett a különböző helyeken különböző időpontban szokott beállani.

A katalógus beosztása a következő: I. Diszitó összképek. A) Extériőrök: 1. templomok, paloták, oszlopsorok, lépcsőházak stb.; 2. kapuzatok és arkádok; 3. diadalívek; 4. hidak; 5. fogadalmi és emlékművek; 6. színházi díszítés; 7. alkalmi díszítés; 8. kivilágítás és tűzijáték; 9. jelképes kocsik; 10. hajódíszítés; 11. gyászdíszítés; 12. vizipaloták, kutak; 13. vizesések, szökőkutak; 14. rusztikus díszítés; 15. barlangok, kerti házak, lugasok. B) Intériőrök: 1. egyházi épületek; 2. paloták; 3. dísz-, ünnepi és színházi termek; 4. magánlakások; 5. iskolák; 6. falusi intériőrök; 7. műtermek; 8. dolgozószobák; 9. könyvtárak; 10. konyhák; 11. vegyes (kórterem, gyógyszerár, kávéház stb.); 12. részletek (10 további alosztálylyal). II. építészeti elemek: A) kapuk, ajtók, ablakok stb. (8 alosztálylyal). B) Butorzat (22 alosztálylyal). C) Ötvösművészet (6 alosztálylyal s függelékül még 33 osztály, melyek az iparművészet minden más ágát felölelik). III. Jelvények és jelképek (4 alosztálylyal). A munkát a szerzők betűrendes jegyzéke zárja be. A szöveghez nyolcz hasonmásmelléklet van csatolva. A kötetnek nem csupán az iparművészet művelői vehetik jó hasznát, hanem a kulturhisztorikusok is, a kik műveik illusztrálásához megbízható útmutatót találnak e kiadványban. Σ.

J. G. Th. Graesse, *Orbis latinus oder Verzeichnis der wichtigsten lateinischen Orts- und Ländernamen*. 2. Auflage, mit besonderer Berücksichtigung der mittelalterlichen und neueren Latinität neu bearbeitet von **Friedrich Benedict**. Berlin, 1909. Richard Carl Schmidt u. Co. (ny. Leipzig, O. Brandstetter). 8, 348 l.

A könyv- és levéltári meghatározásoknál régóta bevált, szinte nélkülözhetetlen segédeszköz J. G. Th. Graesse e munkája, melynek első kiadása épen egy félszázad előtt: 1860-ban látott napvilágot. Jelen második átdolgozás tetemesen megbővítette az anyagot. Erről már a két kiadás külső egybevetése is tanuskodik. Az első kiadás 216 lapjával szemben áll itt 348 oldal s e